

Asia: VN/2351/2021

## **Luonnos hallituksen esitykseksi kuntien tilatietoja koskevaksi lainsäädännöksi**

### Lausunnonantajan lausunto

#### **Pidätkö ehdotettavia lainsäädäntömuutoksia tarkoituksenmukaisina asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi?**

Julkisen hallinnon toimitiloja tulisi arvioida kokonaisuutena, eivätkä kunnille nyt säädettäväksi aiotut tiedon toimittamisveloitteet saa olla raskaammat kuin hyvinvointialueiden, valtion toimijoiden tai muun julkisen hallinnon vastaavat veloitteet. Lisäksi tulisi arvioida lähtökohtaisesti valtionhallinnon, hyvinvointialueiden ja kuntasektorin yhteisen tilatietotietovarannon muodostamista, jolloin muodostuisi kokonaiskuva koko julkisen sektorin toimitiloista. Julkisen sektorin yhteinen tietovaranto toimitiloista mahdollistaisi yhteisten palveluverkkojen ja palvelupisteiden suunnittelun.

Esitetyllä lainsäädännöllä tavoitellut hyödyt tulisi konkreettisemmin kohdentaa ja sitoa kuntien kiinteistönpidon tavoitteisiin. Olemassa olevaa kiinteistökantaa ja sen tehokasta käyttöä tulisi edistää. Kuntakiinteistöjen alhainen käyttöaste, heikko kunto ja energiatehottomuus ovat keskeisiä ongelmia, joihin tuen ja toimenpiteiden tulisi kohdentua.

Tavoitteet ovat osittain ristiriitaisia, esimerkiksi kuntien investointitarpeen leikkaaminen ei saisi liikaa korostua ohjaavana tavoitteena. Olemassa olevan kiinteistökannan kehittämien ja korjaaminen saattaa ajoittain merkitä jopa suurempia investointitarpeita.

#### **Onko mielestänne tilatietojen määrittelyssä (liite) oikeat ja riittävän tasoiset tilatiedot mukana?**

Tiedon keruussa tulisi pidättäytyä vain olennaisiin peruskokonaisuuksiin yksityiskohtaisen tiedon sijaan. Esitetyt määriteltävät tilatiedot sijaitsevat kunnissa eri järjestelmissä ja eri lähteissä ja niiden kokoaminen vaatii uutta resursointia. Kuntakonserniin kuuluvien kuntayhtymien ja tytäryhtiöiden taloushallinnon ja kiinteistöhallinnon erilaiset toimintatavat lisäävät erilaisten variaatioiden määrää.

Pyydettyjä tilatietoja tulisi arvioida suhteessa kuntien kykyyn tuottaa pyydettyjä tietoja sekä suhteessa tiedon tuottamiseen liittyvään työmäärään. Kuntaliitto pitää tärkeänä, että säädöskokonaisuuteen valmisteltavasta asetuksesta järjestetään myös lausuntokierros, jossa kuntien ja muiden toimijoiden on mahdollisuus lausua näkemyksensä ja vaikuttaa asetuksen sisältöön.

Pyydettyjen tilatietojen toimittamiseen liittyvät valmiudet ja olemassa olevat käytännöt vaihtelevat voimakkaasti eri kuntien välillä. Oletettavasti isompien kaupunkien osaamiseen ja resursseihin liittyvät edellytykset tietojen tuottamiseen ovat paremmat kuin pienemmällä kunnilla. Osa pyydetyistä tiedoista, esimerkiksi rakennusten jälleenhankinta-arvon ja teknisen arvon määrittelemineen, ovat suhteellisen syvää kiinteistötalouden osaamista ja ymmärrystä vaativia prosesseja. Tällaisia valmiuksia ei välttämättä löydy kaikista pienemmistä kunnista. Pyydettyjen tilatietojen toimittamisen suhteen on syytä lisätä kuntien edellytykset huomioivaa joustavuutta.

### **Kunnat: Millaisia tietoja lisäksi tarvitsette kunnassanne onnistuneen toimipaikkaverkoston ja tilajohtamisen toteuttamiseksi?**

-

### **Huomionne esitysluonnoksen vaikutusarvioinneista?**

Kunnille esitetty raportointivelvollisuus on uusi velvoite ja uusi tehtäväkokonaisuus. Kuntien kyvykkyydet vastata esitettyihin tietopyyntöihin vaihtelevat kunnittain. Tietojen muodostamien ja kokoaminen on käytännössä manuaalista, ellei niitä ole valmiiksi koostettu yhteen kuntien omissa tietovarannoissa. Osa tiedoista voi edellyttää myös ulkopuolelta ostettavaa asiantuntijapalvelua. Osa kunnista tulee tarvitsemaan merkittäviä tukitoimia selvittääkseen tiedon tuottamiseen liittyvistä haasteista.

Tilatietojen muodostaminen, kokoaminen ja toimittaminen muodostavat kunnille merkittävän hallinnollisen työtaakan ja vaativat uusia resursseja. Kunnille koituvat kustannukset vaihtelevat kunnittain. Kuntaliiton näkemyksen mukaan esitysluonnoksessa kunnille aiheutuvat kustannukset on arvioitu liian pieniksi. Valtion on varauduttava korvaamaan uuden velvoitteen myötä kunnille tilatietojen toimittamisesta, mukaan lukien tarvittavien tiedonsiirtorajapintojen rakentaminen, aiheutuvat kertaluonteiset ja pysyvät kustannukset täysimääräisesti rahoitusperiaatteen mukaisesti. Ennen eduskuntakäsittelyä on tärkeää koota tuorein tieto kuntien taloustietojen uudistetun raportoinnin kunnille aiheuttamista kustannuksista ja hyödyntää sitä tilatietojen raportoinnin kustannusvaikutusten arvioinnissa osana lainvalmistelua ennen uusista velvoitteista päättämistä.

### **Pidättekö ehdotuksia toteuttamisaikataulusta ja kaksiosaisesta etenemisestä tarkoituksenmukaisina?**

Yleisellä tasolla kiinteistönpidossa ja kiinteistöliiketoiminnassa muutokset tapahtuvat suhteellisen hitaasti. Esitettyjen ja tavoiteltujen hyötyjen edes osittainen toteutumien 2029 mennessä ei tunnu realistiselta. Hyötyjä on kiistatta olemassa ja tavoitettavissa, mutta aikaperspektiivi on liian lyhyt. Vuoden 2028 loppuun mennessä on vaikea kuvitella tavoitettavan konkreettisia hyötyjä, eikä kuntien tuen tarve pääty vuoteen 2028. Hyötyjä tulisi tavoitella noin 10-15 vuoden perspektiivillä ja vastaavasti kunnille suunnatun tuen tulisi olla pidempikestoista ja luoda kunnille pysyviä järjestelmiä sekä toimintatapoja.

Lain voimaantuloon ja raportoitavien tietojen muodostamiseen ja toimittamiseen liittyvä ajoitusta tulisi arvioida uudelleen sekä kuvata vaiheet selkeästi. Ensimmäistä raportointia tulisi siirtää ainakin vuodelle. Kunnilla tai kuntakonsernin jäsenillä ei ole edellytyksiä muuttaa tietojen kirjaamiseen liittyviä toimintatapojaan vuodelle 2023 eikä näin ollen edellytyksiä alkaa raportoimaan tilatietoja vuonna 2024 vuoden 2023 tiedoilla. Tietojen kerääminen ja muodostaminen edellyttävät

mahdollisesti laajojenkin muutosten toteuttamista esim. kirjanpidon järjestelmissä sekä kiinteistötieto-järjestelmissä. Raportointia ohjeistava käsikirja sekä raportoitavat tiedot yksilöivä asetus tulisi olla tiedossa ja käytössä hyvissä ajoin, jotta järjestelmämuutoksia on mahdollista suorittaa. Järjestelmämuutokset sekä tiedon tuottamisen valmistelu edellyttävät riittävää aikaa sekä henkilöresursseja. Kuntaliiton näkemyksen mukaan aikataulu ja raportoinnin aloittaminen vuonna 2024 ei ole toteutuskelpoinen.

## **Muut mahdolliset huomionne esitysluonnoksesta**

Kuntaliiton näkemyksen mukaan lakisääteisen velvollisuuden sijaan tulisi vielä arvioida mahdollisuuksia luoda kannustimia vapaaehtoisuuteen perustuvan tietojen toimittamisen edistämiseksi ja vastaavien kokonais-hyötyjen saavuttamiseksi.

Mikäli kuitenkin tilatietojen kokoamiseen velvoitetaan lainsäädännöllä, tulisi sääntelyyn kattavammin sisällyttää riittävän kunnianhimoiset tiedonhallinnan menetelmät, jotka toteuttavat kustannustehokkaasti laajempia digitalisaatiolla tavoiteltuja kokonaishyötyjä. Manuaalisten prosessien sijaan tiedon toimittamisen prosesseissa tulisi lähtökohtaisesti tavoitella automaattisia tiedonsiirron menetelmiä. Esityksessä tulisi määritellä automaattisen tiedonsiirron konkreettiset tavoitteet ja niistä vastaava taho. Kustannustehokkaampi tiedonsiirto voisi perustua esim. malliin, jossa kunnat voisivat täyttää veloitteensa julkaisemalla tiedot kerran tietopalvelurajapinnalla ajantasaisina suoraan omista järjestelmistään niitä tarvitsevien käyttöön.

Ministeriöillä on käynnissä useita rinnakkaisia kuntia koskettavia digi-hankkeita, kuten RYTJ ja verkkoinfrastruktuurin sijaintitietopalvelu. Hankkeiden keskinäinen koordinointi vaikuttaa osittain puutteelliselta ja ne synnyttävät kuntiin päällekkäisiä resursointitarpeita.

Lausunnolla oleva esitys käytännössä pakottaisi kaikki kunnat kirjaamaan, muodostamaan ja toimittamaan kuntien tilatietoja ja kokonaisuus muodostaa uuden tehtävän ja uuden veloitteen kunnalle. Vastatakseen veloitteeseen kuntien tulee osoittaa uusia resursseja tätä tehtävää varten. Kuntien tehtävistä säädettäessä on siksi huolehdittava myös siitä, että kunnilla on riittävät ja oikeasuhtaiset taloudelliset edellytykset suoriutua niistä.

Kuntaliitto pitää erittäin harmillisena, että lausuntoaika ajoittuu lomakaudelle. Kuntien mahdollisuudet syventyä aiheeseen ja käsitellä lausuntoja toimitelmissä ovat hyvin rajoittuneet lomakaudella. Lausuntoajan ajoittaminen lomakauteen ei edusta hyvää hallintotapaa ja kuntien näkemyksiä jää huomioimatta eikä tällä tavoin päästä parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen.

Riipinen Miira  
Suomen Kuntaliitto ry

Niemi Jussi  
Suomen Kuntaliitto ry